

Vlaanderen
is landbouw & visserij

**JAARRAPPORT
CENTRA
VOORTPLANTINGS-
TECHNIEKEN PAARD 2021**

21.11.2022

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

JAARRAPPORT
CENTRA
VOORTPLANTINGS-
TECHNIEKEN
PAARD 2021

21.11.2022

Colofon

Samenstelling

Departement Landbouw en Visserij

Auteurs

Elout Van Liefferinge

Hanne Geenen

Verantwoordelijke uitgever

Patricia De Clercq, secretaris-generaal

Lay-out

Departement Landbouw en Visserij

Druk

Vlaamse overheid

Aansprakelijkheidsbeperking

Dit rapport werd door het Vlaams Gewest met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt echter geen enkele garantie gegeven over de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze brochure. De gebruiker van deze brochure ziet af van elke klacht tegen het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze brochure beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze brochure beschikbaar gestelde informatie.

INHOUD

1	Inleiding.....	5
1.1	wetgeving	5
1.1.1	Europese Fokkerijverordening	5
1.1.2	Vlaams Fokkerijbesluit	6
1.1.3	Veterinairrechtelijke voorschriften	6
1.2	Erkenningen en toelatingen	7
1.2.1	Algemeen	7
1.2.2	Nationale handel versus intracommunautaire handel	7
2	Erkende centra.....	8
3	Spermawinning.....	11
3.1	Aantal ingezette hengsten	11
3.2	Aantal actieve centra	12
3.3	Aantal dosissen sperma	13
3.3.1	Vers sperma	13
3.3.2	Diepvriessperma	15
3.4	Handel in sperma	16
4	Embryotransplantatie en eicelwining.....	18
4.1	Embryowinning	18
4.1.1	In vivo	18
4.1.2	In vitro	18
4.2	Embryotransplantatie	19
4.2.1	In vivo	19
4.2.2	In vitro	20
5	Rol van het Departement Landbouw en Visserij.....	20
5.1	Fokkerij - stamboekwerking	20
5.2	Fokkerij – centra voortplantingstechnieken paard	20
6	Besluit.....	21

////////////////////////////////////

INLEIDING

Het jaarrapport 2021 over de centra voor geassisteerde voortplanting bij paarden bevat traditiegetrouw een aantal interessante kengetallen over de winning en opslag van levende producten, zijnde sperma, eicellen en embryo's, in Vlaanderen tijdens het seizoen 2021.

Om deze activiteiten te mogen uitvoeren moet een centrum beschikken over de nodige erkenningen en toelatingen. In het geval van nationale handel moet een centrum beschikken over een zoötechnische erkenning die wordt afgeleverd door de Vlaamse overheid en over een veterinaire toelating die wordt afgeleverd door de federale overheid. In het geval van intracommunautaire handel verlenen zowel de Vlaamse overheid als de federale overheid een erkenning.

In 2021 waren er 110 centra erkend door de Vlaamse overheid voor één of meerdere activiteiten. Jaarlijks bezorgen deze centra in het voorjaar een overzicht van hun activiteiten met betrekking tot het voorgaande seizoen aan het Departement Landbouw en Visserij. Deze gegevens worden verwerkt en vergeleken met cijfers van voorgaande jaren. Het jaarverslag geeft waardevolle informatie over tendensen in de sector.

Het Departement Landbouw en Visserij dankt de bedrijfsleiders van de centra voor het ter beschikking stellen van deze informatie.

RESULTATEN SEIZOEN 2021

1 INLEIDING

1.1 WETGEVING

1.1.1 Europese Fokkerijverordening

Op 8 juni 2016 werd Verordening (EU) 2016/1012 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2016 betreffende de zoötechnische en genealogische voorwaarden voor het fokken van, de handel in en de binnenkomst in de Unie van raszuivere fokdieren, hybride fokvarkens en levende producten daarvan en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 652/2014, de Richtlijnen 89/608/EEG en 90/425/EEG van de Raad en tot intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van dierfokkerij ("Fokkerijverordening") goedgekeurd door het Europees Parlement en de Europese Raad. Deze verordening is op 1 november 2018 in werking getreden en regelt de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de handel en de binnenkomst in de Europese Unie van fokdieren en de levende producten (sperma, eicellen en embryo's) daarvan.

De Fokkerijverordening heeft een invloed op de erkenning en werking van de centra voor de geassisteerde voorplanting, onder andere door de bepalingen over:

- voorschriften voor de erkenning van stamboekverenigingen en de goedkeuring van hun fokprogramma's;
- voorschriften voor de inschrijving van fokdieren in stamboeken;
- voorschriften voor de toelating van fokdieren en levende producten daarvan tot de voortplanting;
- voorschriften voor prestatieonderzoek en genetische evaluatie van fokdieren;
- voorschriften voor de afgifte van zoötechnische certificaten voor fokdieren en voor levende producten daarvan.

Een belangrijke bepaling hierbij is dat, om dieren in te kunnen schrijven als raszuivere fokdieren in het stamboek van een erkende stamboekvereniging, de levende producten waaruit deze dieren voortkomen, moeten gewonnen, geproduceerd, behandeld en opgeslagen worden op een centrum dat daarvoor beschikt over de nodige toelatingen en erkenningen.

Daarnaast moeten de levende producten bij de verhandeling begeleid worden door een zoötechnisch certificaat indien de nakomelingen die met deze levende producten worden geproduceerd, dienen ingeschreven te worden in een ander stamboek dan het stamboek waar de ouders zijn ingeschreven.

De lay-out en de format van die zoötechnische certificaten wordt vastgelegd door Uitvoeringsverordening (EU) 2017/717 van de Commissie van 10 april 2017 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor Verordening (EU) 2016/1012 van het Europees Parlement en de Raad wat de modelformulieren voor zoötechnische certificaten voor fokdieren en levende producten daarvan betreft. Enkel erkende stamboekverenigingen, en erkende fokorganen uit derde landen, kunnen dergelijke zoötechnische certificaten voor raszuivere fokdieren en hun levende producten afleveren.

De centra die beschikken over een goedkeuring om levende producten te verhandelen overeenkomstig het diergezondheidsrecht van de Unie kunnen de toestemming krijgen van de bevoegde autoriteiten om deze zoötechnische certificaten zelf af te leveren, op basis van informatie die zij krijgen van erkende stamboekverenigingen en fokorganen.

1.1.2 Vlaams Fokkerijbesluit

In navolging van de nieuwe Europese Fokkerijverordening, werd een nieuw besluit van de Vlaamse Regering betreffende de fokkerij van voor de landbouw nuttige huisdieren dat op 17 mei 2019 werd goedgekeurd ("Fokkerijbesluit").

Het Fokkerijbesluit bepaalt dat een erkenning vereist is om levende producten te winnen, produceren, behandelen of op te slaan van paardachtigen die zijn ingeschreven, opgenomen of geregistreerd in een erkende stamboekvereniging of fokorgaan. Deze paardachtigen worden omschreven als 'donoren' in het Fokkerijbesluit. Andere niet-raszuivere dieren waarvan levende producten worden gewonnen op een centrum worden niet als donor bestempeld, maar mogen wel aanwezig zijn op het centrum en levende producten afstaan die verhandeld mogen worden. Voor deze andere dieren moet het wel duidelijk zijn voor de klant dat deze niet zijn ingeschreven in een stamboek en dat er bijgevolg ook geen gegevens in verband met prestatieonderzoek en genetische evaluatie aanwezig zijn.

Het Fokkerijbesluit bepaalt voorwaarden inzake:

- de beschikbaarheid van zoötechnische certificaten van de donoren;
- de registratie van gegevens over de winning, opslag, behandeling en handel van levende producten;
- de openbaarmaking van gegevens inzake afstamming, resultaten van prestatie-onderzoek en genetische evaluatie en de status op het gebied van toelating tot de voortplanting van de donoren;
- de informatiedeling met stamboekverenigingen;
- de identificatie van recipiënten die levende producten bevatten.

1.1.3 Veterinairrechtelijke voorschriften

Op 1 januari 2017 trad het koninklijk besluit van 22 juni 2016 tot vaststelling van de veterinairrechtelijke voorschriften voor de handel en de invoer van sperma, eicellen en embryo's van paardachtigen en tot vaststelling van de voorschriften voor spermacentra, sperma-opslagcentra, embryoteams en embryoproductieteams, alsmede de voorschriften voor als donor fungerende paardachtigen in werking op federaal niveau.

Belangrijkste nieuwigheden aan dit koninklijk besluit waren de bepalingen met betrekking tot de nationale handel. Dit betekent dat sinds 1 januari 2017 de centra die levende producten verhandelen voor de nationale handel, een toelating moeten hebben van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Het FAVV legt hierbij voorwaarden op in verband met de sanitaire aspecten waaraan de infrastructuur van het centrum en de donordieren moeten voldoen.

Op 21 april 2021 is de nieuwe verordening rond diergezondheid in werking getreden op Europees niveau en zal bijgevolg ook de federale wetgeving hieromtrent nog aangepast worden in de komende jaren.

1.2 ERKENNINGEN EN TOELATINGEN

1.2.1 Algemeen

De centra die levende producten winnen of opslaan van donoren die zijn ingeschreven in een erkende stamboekvereniging, worden erkend door de Vlaamse overheid, ongeacht de handelsradius.

Het Departement Landbouw en Visserij houdt toezicht op het vervullen van de erkenningsvoorwaarden die betrekking hebben op:

- zoötechnische voorwaarden waaraan donorhengsten moeten beantwoorden;
- administratieve voorwaarden waaronder de productie en de handel van sperma, eicellen en embryo's moet gebeuren.

Op het vlak van diergezondheid wordt er een onderscheid gemaakt tussen nationale handel en intracommunautaire handel.

1.2.2 Nationale handel versus intracommunautaire handel

Centra die levende producten winnen en opslaan die louter bestemd zijn voor handel binnen België moeten beschikken over een toelating die wordt afgeleverd door het FAVV. Deze centra moeten voldoen aan verschillende minimale eisen op het vlak van infrastructuur en uitrusting en sanitaire voorwaarden waaraan donoren van levende producten moeten voldoen.

Centra die levende producten winnen en opslaan die bestemd zijn voor handel naar andere lidstaten of derde landen moeten beschikken over een erkenning die wordt afgeleverd door het FAVV. Deze centra moeten voldoen aan strenge eisen op het vlak van de gezondheidsstatus van de hengsten en merries alsook aan strenge eisen op het vlak van infrastructuur en uitrusting om de gezondheidsstatus van de dieren te waarborgen.

Centra die beschikken over een intracommunautaire erkenning zijn door middel van een derogatie die verleend is door het Departement Landbouw en Visserij, in overeenstemming met de Fokkerijverordening, gemachtigd om zelf zoötechnische certificaten af te leveren voor levende producten op basis van de informatie die zij verkrijgen van de erkende stamboekverenigingen.

Tabel 1 geeft een overzicht van de activiteiten waarvoor een toelating of erkenning verleend wordt.

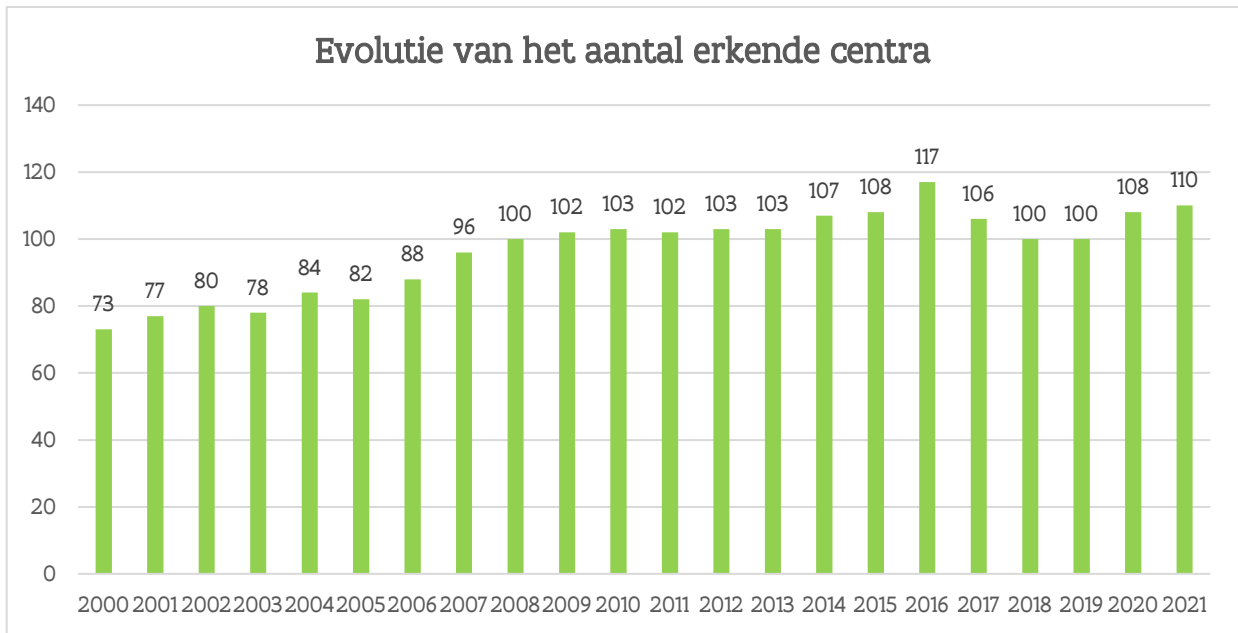
Tabel 1: overzicht van te erkennen activiteiten

Erkenning	Activiteit
spermateam - nationaal	winning en opslag van sperma - nationaal
sperma-opslagteam – nationaal	Opslag van sperma – nationaal
spermateam – intracommunautair	Winning en opslag van sperma – intracommunautair
sperma-opslagteam – intracommunautair	Opslag van sperma – intracommunautair
embryoteam– nationaal	Winning en opslag van embryo's – nationaal
embryo-opslagteam – nationaal	Opslag van embryo's – nationaal
embryoteam – intracommunautair	Winning en opslag van embryo's – intracommunautair
embryo-opslagteam – intracommunautair	Opslag van embryo's – intracommunautair
embryoproductieteam – nationaal	Winning van eicellen, in vitro productie embryo's – nationaal
embryoproductieteam – intracommunautair	Winning van eicellen, in vitro productie embryo's – intracommunautair

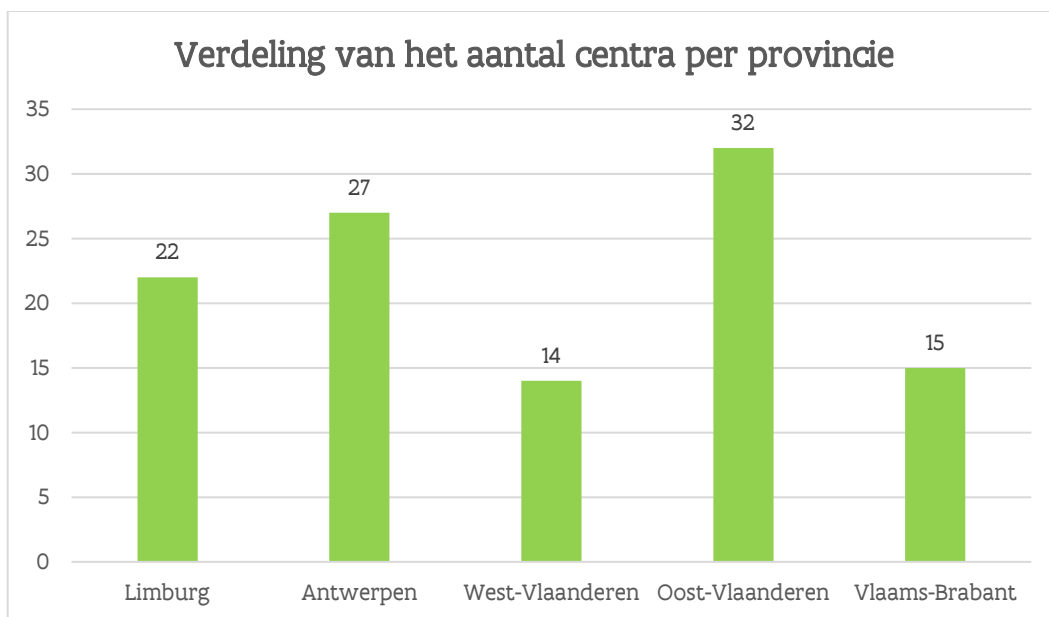
2 ERKENDE CENTRA

In 2021 waren er in Vlaanderen 110 centra erkend voor één of meerdere van de in tabel 1 vermelde activiteiten. Na de inwerkingtreding van het KB van 22 juni 2016 hebben verschillende centra, veelal met geen of lage activiteit de voorbije jaren, ervoor gekozen om hun erkenning te laten opheffen. Sinds 2020 is terug een stijging van het aantal erkende centra zichtbaar, die zich verderzet in 2021 (figuur 1).

Figuur 1: evolutie van het aantal erkende centra in Vlaanderen

De centra liggen verspreid over de verschillende provincies waarbij Oost-Vlaanderen het grootste aantal centra heeft en West-Vlaanderen het laagste aantal (figuur 2).

Figuur 2: aantal erkende centra per provincie

Tabel 2 en tabel 3 geven een overzicht van het aantal erkende activiteiten per provincie waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de federale toelating voor de nationale handel en de federale erkenning voor de intracommunautaire handel. Eenzelfde centrum kan een erkenning hebben voor verschillende activiteiten.

Tabel 2: overzicht van de erkende activiteiten per provincie voor de nationale handel

Nationaal	winning	opslag	winning	opslag
	sperma	sperma	embryo's	embryo's
Limburg	11	16	6	6
Antwerpen	12	16	12	12
Oost-Vlaanderen	17	23	9	9
West-Vlaanderen	8	11	5	5
Vlaams-Brabant	8	9	7	7
Totaal	56	75	39	39

////////////////////////////////////

Tabel 3: overzicht van de erkende activiteiten per provincie voor de intracommunautaire handel

Intracommunautair	winning	opslag	winning	opslag
	sperma	sperma	embryo's	embryo's
Limburg	7	9	1	1
Antwerpen	4	8	4	4
Oost-Vlaanderen	10	11	3	3
West-Vlaanderen	2	2	5	5
Vlaams-Brabant	4	4	1	1
Totaal	27	34	14	14

Tabel 4 en tabel 5 tonen de evolutie van het aantal erkende activiteiten. Deze tonen aan dat de winning van sperma de afgelopen jaren eerder in een dalende trend zit op nationaal niveau. In 2021 is er wel een stijging waarneembaar in het aantal erkende centra voor spermawinning erkend voor intracommunautaire handel. Activiteiten zoals winning en opslag van embryo's zijn de afgelopen jaren gestegen.

Tabel 4: evolutie van het aantal erkende activiteiten voor de nationale handel

Nationaal	winning	opslag	winning	opslag
	sperma	sperma	embryo's	embryo's
<i>2012</i>	69	75	12	12
<i>2013</i>	69	74	15	14
<i>2014</i>	70	76	18	16
<i>2015</i>	65	78	25	19
<i>2016</i>	76	82	29	20
<i>2017</i>	65	71	30	22
<i>2018</i>	60	66	30	20
<i>2019</i>	61	80	30	30
<i>2020</i>	63	84	35	35
<i>2021</i>	56	75	39	39

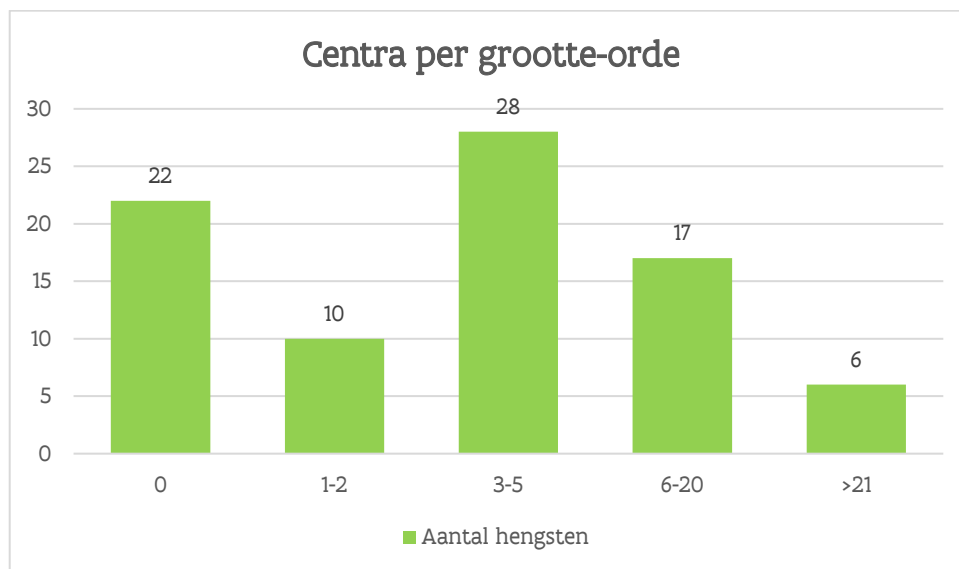
Tabel 5: evolutie van het aantal erkende activiteiten voor de intracommunautaire handel

Intracommunautair	winning	opslag	winning	opslag
	sperma	sperma	embryo's	embryo's
<i>2012</i>	20	21	7	7
<i>2013</i>	19	23	6	6
<i>2014</i>	20	25	6	6
<i>2015</i>	20	25	5	5
<i>2016</i>	22	28	4	4
<i>2017</i>	21	29	4	4
<i>2018</i>	20	28	5	5
<i>2019</i>	22	29	8	8
<i>2020</i>	23	31	10	10
<i>2021</i>	27	34	14	14

Op 28 centra werden 3 tot 5 hengsten gestald of aangeboden voor spermawinning. Op 6 centra waren 21 hengsten of meer actief.

Figuur 6: aantal centra per grootte-orde (aantal hengsten)

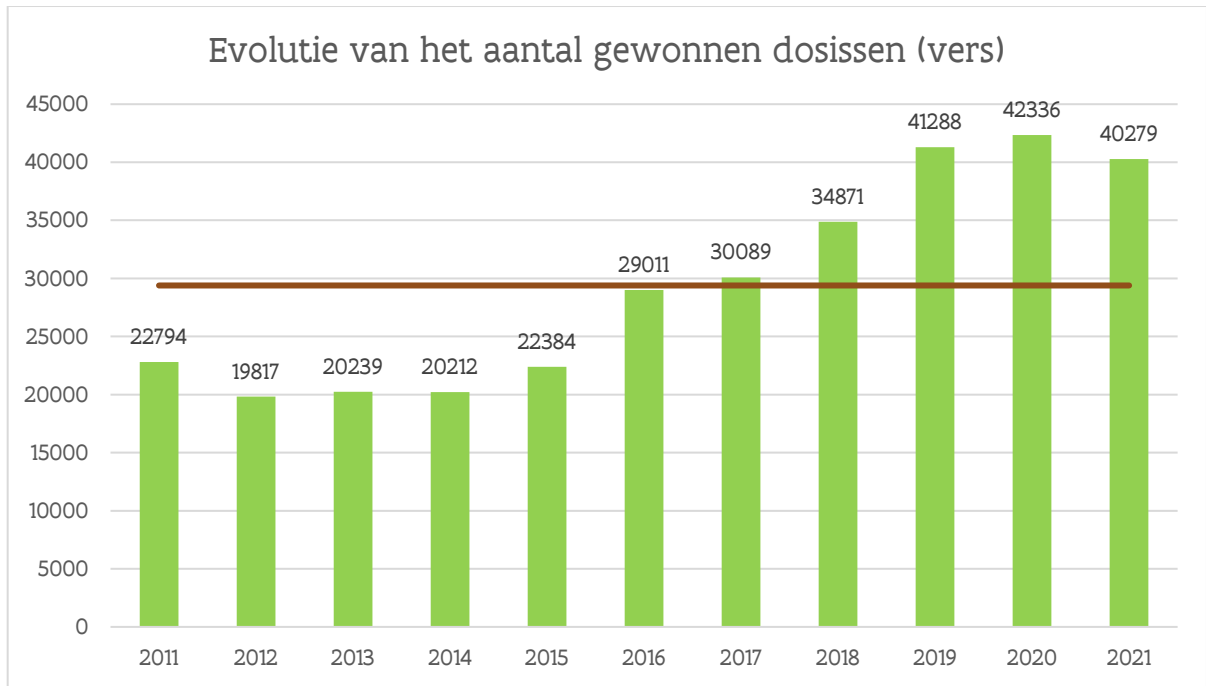
3.3 AANTAL DOSISSEN SPERMA

Sinds 2011 wordt er, bij het opvragen van de cijfers, een duidelijk onderscheid gemaakt tussen het aantal dosissen vers sperma en het aantal rietjes diepvriessperma.

- **Vers sperma:**
een dosis vers sperma is in principe die hoeveelheid vers sperma die nodig is om één merrie te insemineren met een goede kans op drachtigheid. In de praktijk komt één dosis vers sperma overeen met één buisje of tube waarin het sperma bewaard en verzonden wordt.
- **Diepvriessperma:**
de dosis die nodig is om één merrie te insemineren met diepvriessperma, bestaat gewoonlijk uit een aantal rietjes diepvriessperma. Het benodigde aantal rietjes wordt onder andere bepaald aan de hand van de kwaliteit van het sperma en de invriesbaarheid. Dit kan verschillen van hengst tot hengst en van dag tot dag.

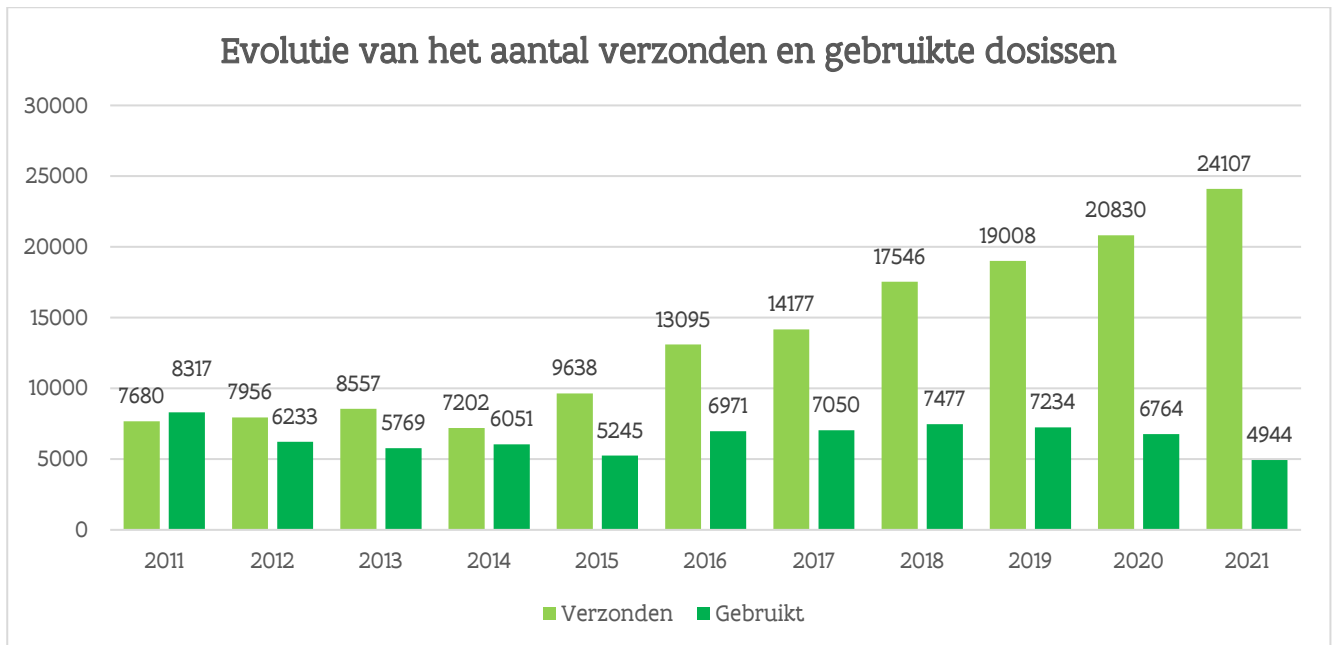
3.3.1 Vers sperma

In 2021 werden er 40.279 dosissen vers sperma gewonnen van 524 hengsten op de centra. Dit is een daling van het aantal gewonnen dosissen ten opzichte van het jaar 2020 met 4,9% (figuur 7).

Figuur 7: evolutie van het aantal gewonnen dosissen sperma (vers)

Van het aantal geproduceerde verse dosissen werden er 4.944 dosissen gebruikt op de centra zelf en 24.107 dosissen verzonden. De stijgende tendens in verzonden dosissen sperma zet zich verder door. (figuur 8).

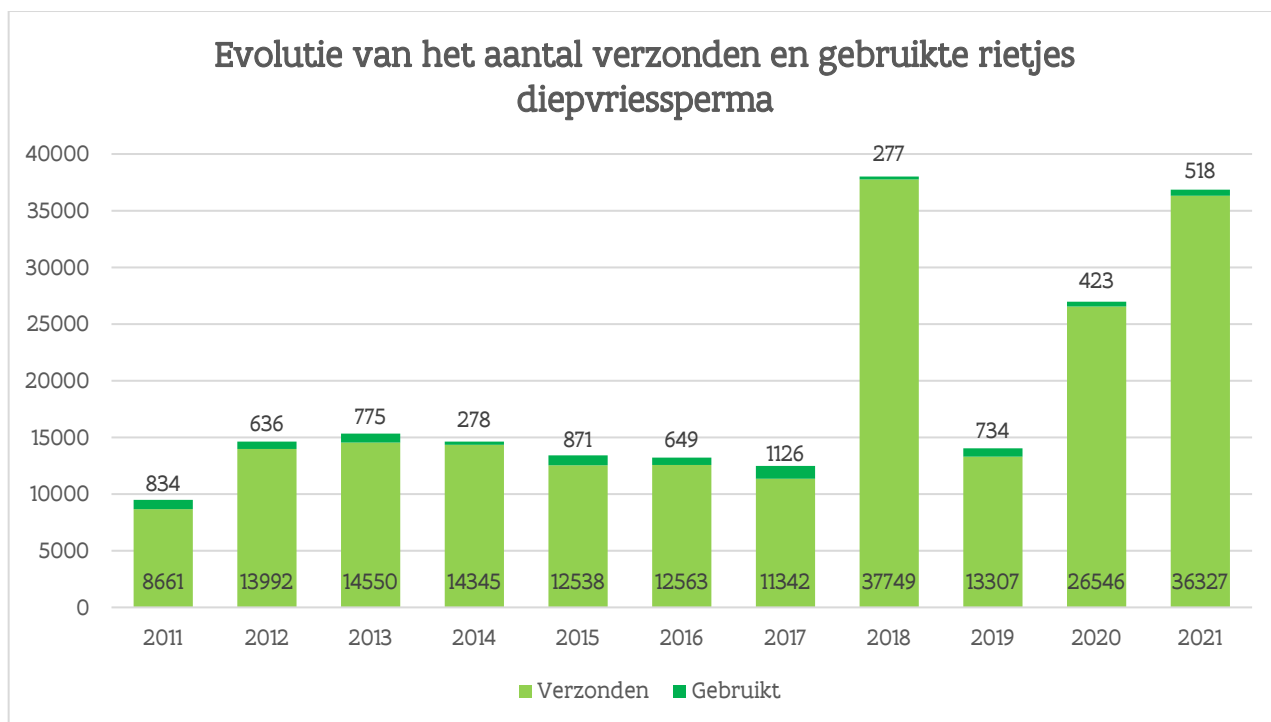

Figuur 8: evolutie van het aantal gebruikte en verzonden verse dosissen

Figuur 10: evolutie van het aantal gebruikte en verzonden rietjes

3.4 HANDEL IN SPERMA

Naast winning van vers sperma en diepvriessperma, wordt er op de erkende centra voor winning en/of opslag ook sperma verhandeld dat gewonnen werd op andere centra, in binnen- of buitenland. Dit sperma wordt gebruikt voor inseminatie op het centrum zelf of bij de merriehouders thuis, maar kan ook worden opgeslagen voor later gebruik op het centrum of voor verdere verzending naar klanten.

Figuur 11 geeft het aandeel weer per type/ras. Het merendeel van de gebruikte hengsten zijn opnieuw rijpaarden (52,0%). Dit zijn hengsten die zijn ingeschreven in stamboeken, zoals Zangersheide (Z), Belgisch Warmbloedpaard (BWP), Belgisch Sportpaard (SBS), Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland (KWPN), Selle Français (SF), Holstein, Anglo European Studbook (AES), ...

Naast de rijpaarden wordt er ook sperma verhandeld van hengsten die behoren tot de Arabische paarden (11,9%), Quarters (15,3%), trekpaarden (4,5%) en dravers (2,7%). De term 'overige' (18,1%) in figuur 11 omvat de rassen zoals pony's en barokke rassen.

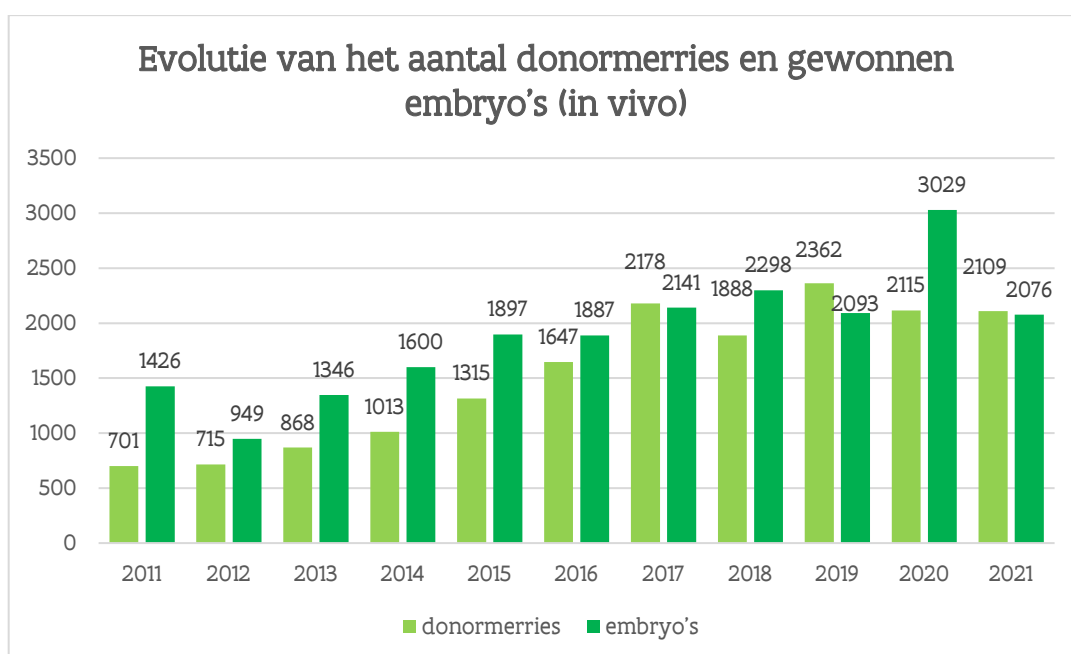
4 EMBRYOTRANSPLANTATIE EN EICELWINNING

Sinds 2019 wordt bij het opvragen van de cijfers een onderscheid gemaakt tussen de winning van embryo's via spoeling en de in vitro productie van embryo's na eicelwinning.

4.1 EMBRYOWINNING

4.1.1 In vivo

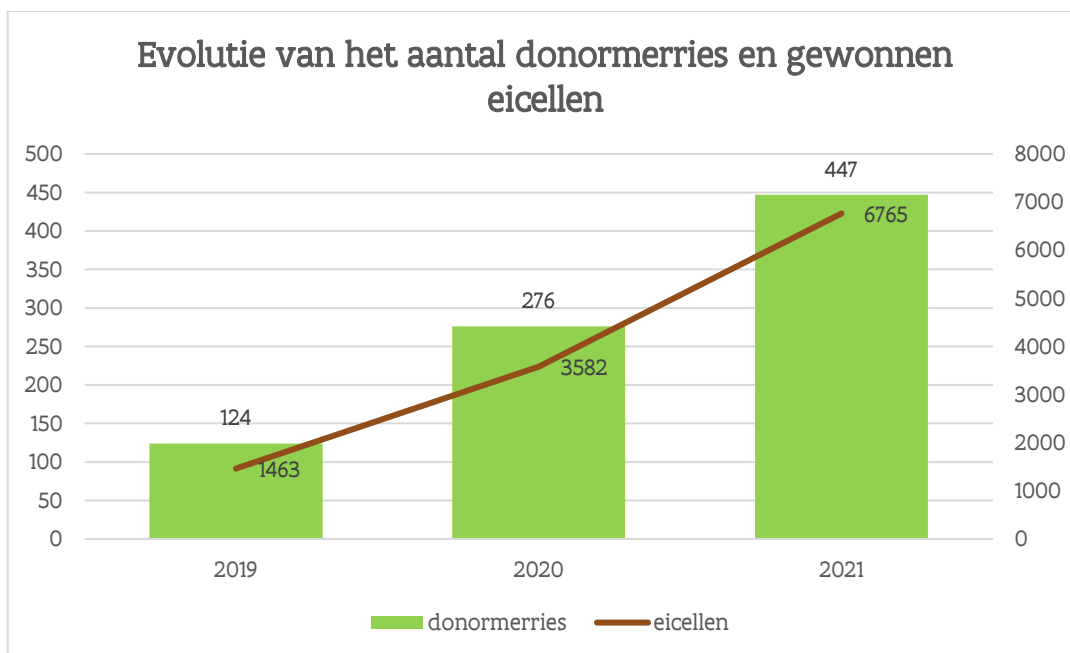
In 2021 werden er bij 2.109 donormerries in totaal 2.076 embryo's gewonnen op 37 centra (figuur 12). Zowel het aantal donormerries als het aantal gewonnen embryo's vertoont sinds 2010 een stijgende trend. Vorig jaar was een piek waarneembaar in het aantal gewonnen embryo's. De donormerries waren hoofdzakelijk rijpaarden (94,1%). Het aantal donormerries voor het Arabische ras bedraagt 5,1% en de rest (0,8%) behoort tot andere rassen zoals pony's en Quarters.

Figuur 12: evolutie van het aantal donormerries en gewonnen embryo's

4.1.2 In vitro

In 2021 werden er in Vlaanderen 6.765 eicellen gewonnen bij 447 donormerries die bijna allemaal behoorden tot het type 'rijpaard-warmbloed' (figuur 13). In tegenstelling tot vorig jaar werden er dit jaar ook eicellen gewonnen van andere rassen, zo werden 8 Arabische donormerries ingezet en 4 Quarters. De eicellen werden voornamelijk verzonden naar het Italiaanse centrum dat gespecialiseerd is in ICSI en de productie van in vitro embryo's.

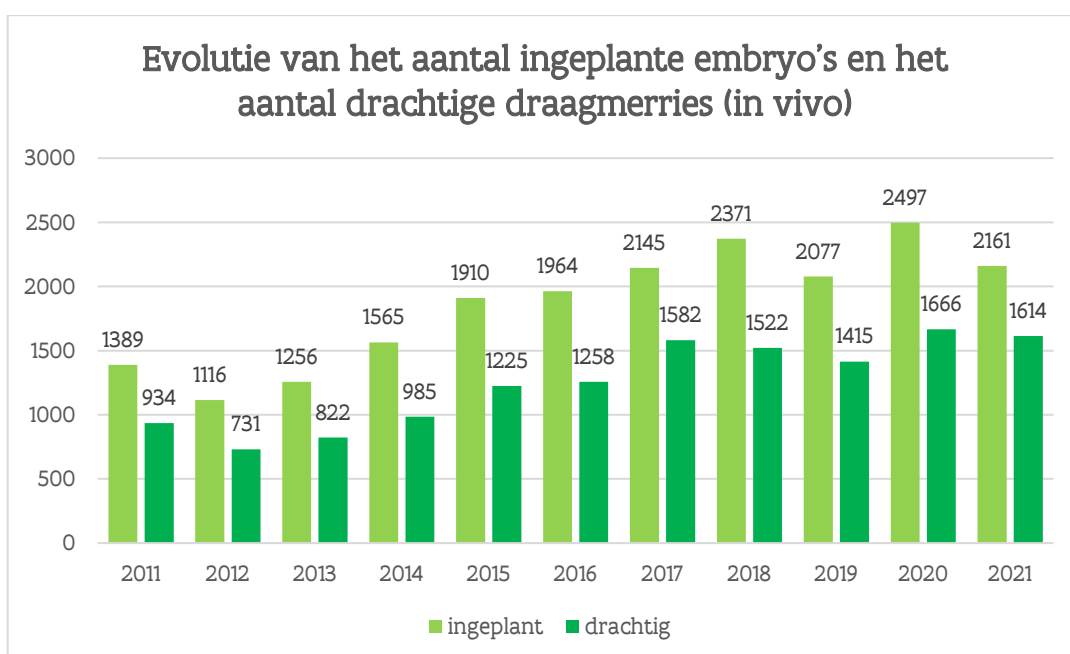

Figuur 13: evolutie van het aantal donormerries en gewonnen eicellen

4.2 EMBRYOTRANSPLANTATIE

4.2.1 In vivo

Uiteindelijk werden er 2.161 in vivo gewonnen embryo's ingeplant bij draagmerries op 26 centra (figuur 14). Hiervan werd ongeveer 70% ingeplant op 4 van deze 26 centra. Er is duidelijk een sterke mate van specialisatie en een algemene stijgende tendens voor het inplanten van embryo's bij een draagmoeder. Een toenemend aantal centra legt zich toe op het winnen van embryo's. Op het einde van het seizoen waren 1.614 draagmerries drachtig, oftewel 71% van de merries waarbij een embryo werd ingeplant (figuur 14).

Figuur 14: evolutie van het aantal ingeplante embryo's en drachtige draagmerries

4.2.2 In vitro

In 2021 werden er op de centra 572 embryo's ingeplant die geproduceerd werden door middel van ICSI. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van 2020 toen er nog 497 embryo's werden ingeplant. In 2021 waren uiteindelijk 324 draagmerries drachtig op het einde van het seizoen, wat overeenkomt met een drachtigheidspercentage van 56,6%.

5 ROL VAN HET DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ

5.1 FOKKERIJ - STAMBOEKWERKING

Het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid verleent steun aan de fokkerijsector van de paardachtigen in Vlaanderen:

- door het erkennen van een coördinerende vereniging en het erkennen van verschillende verenigingen om stamboeken bij te houden;
- door toe te zien op de correcte uitvoering van de fokprogramma's door de erkende organisaties;
- door prestatieonderzoeken van rijpaardhengsten te subsidiëren. In samenwerking met KULeuven wordt een Genetische Springindex berekend voor hengsten. Dit is een schatting van de erfelijke aanleg van sportpaarden voor springwedstrijden;
- door kosten verbonden aan stamboekwerking te subsidiëren;
- door projecten te subsidiëren die innovatie en kwaliteitsverbetering beogen in de fokkerij.

5.2 FOKKERIJ – CENTRA VOORTPLANTINGSTECHNIEKEN PAARD

Het Departement Landbouw en Visserij volgt de correcte werking op van de erkende centra voor geassisteerde voortplanting bij paarden en heeft een beleidsondersteunende rol. De erkende centra worden regelmatig bezocht door een deskundige van het departement. Daarbij wordt nagegaan of het centrum voldoet aan alle zoötechnische en administratieve voorwaarden.

Hierdoor wordt ervoor gezorgd dat de kwaliteit van het dierlijke uitgangsmateriaal, met name de afkomst en de raszuiverheid van de levende producten, ook in de toekomst verzekerd blijft.

6 BESLUIT

Na een periode van economische crisis in 2008-2013, volgde een trend van positief herstel in de periode 2014-2019 die ook in 2021 werd verdergezet.

Het totale aantal erkende centra is in 2021 opnieuw gestegen, samen met aantal hengsten dat gebruikt werd voor spermawinning. Het aantal gewonnen dosissen vers sperma en het aantal gewonnen rietjes diepvriessperma is dit jaar echter licht gedaald. In tegenstelling tot het aantal hengsten gebruikt voor het winnen van diepvriessperma, waar een opvallende stijging waarneembaar is.

Wat betreft embryotransplantaties is een duidelijke groei merkbaar die al bezig is sinds 2013. Sinds 2019 wordt er bij het opvragen van de jaarlijkse cijfers een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de in vivo gewonnen embryo's door middel van spoeling en de in vitro geproduceerde embryo's door middel van ICSI. Het aantal centra dat een erkenning heeft voor winning en opslag van embryo's vertoont de laatste jaren een stijgende lijn, al blijft het inplanten van embryo's beperkt tot enkele specialiseerde centra. Het winnen van eicellen voor in vitro productie van embryo's heeft ondertussen zijn intrede gedaan in de fokkerijsector in Vlaanderen. Het uitvoeren van de ICSI-techniek blijft vooralsnog een specialiteit van één gerenommeerd Italiaans laboratorium.

